

Nr 51

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 15 § och 23 § 1 mom. bekämpningsmedelsförordningen den 14 december 1962 (nr 703), dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 3 april 1964 dagtecknad proposition, nr 139, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden anhållit om riksdagens yttrande över vid propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 15 § och 23 § 1 mom. bekämpningsmedelsförordningen den 14 december 1962 (nr 703).

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft två till lagutskott hänvisade motioner, nr 795 i första kammaren av herr *Isacson m. fl.*, samt nr 979 i andra kammaren av herr *Grebäck m. fl.*

Författningsförslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 15 § och 23 § 1 mom. bekämpningsmedelsförordningen den 14 december 1962 (nr 703)

Härigenom förordnas, att 15 § och 23 § 1 mom. bekämpningsmedelsförordningen den 14 december 1962 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

15 §.

Yrkesmässig betning — — — — — särskilt tillstånd.

Betat spannmål eller potatis eller annat betat utsäde må förvaras endast i emballage av sådant slag som fastställts av registreringsmyndigheten. Dyligt emballage må icke användas för annat ändamål.

Betat spannmål eller potatis eller annat betat utsäde *må användas endast som utsäde och* må förvaras endast i emballage av sådant slag som fastställts av registreringsmyndigheten. Dyligt emballage må icke användas för annat ändamål.

23 §.

1 m o m. Till dagsböter dömes den som

- a) saluhåller, överlåter — — — — — av medlet;
- b) bedriver handel — — — — — mot 10 §;
- c) yrkesmässigt utför — — — — — sådan verksamhet;
- d) i ansökan — — — — — av betydenhet;
- e) bryter mot — — — — — stycket; eller

f) åsidosätter nödig aktsamhet vid hantering av bekämpningsmedel eller vid handhavandet av emballage eller redskap, som använts till *bekämpningsmedel*.

f) åsidosätter nödig aktsamhet vid hantering av bekämpningsmedel *eller betat utsäde* eller vid handhavandet av emballage eller redskap, som använts till *sådan vara*.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Propositionens innehåll

I propositionen begäres riksdagens yttrande över ett förslag till ändring i bekämpningsmedelsförordningen, innebärande förbud att använda betat utsäde för annat ändamål än som utsäde samt straffansvar för oaktsamhet vid hantering av betat utsäde.

I *motionerna I: 795* och *II: 979* har hemställts »att riksdagen måtte uttala att Giftnämnden utökas med representant från lantbruks- och trädgårdsnäringsarna».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 795.

I det följande kommer av framställningen i propositionen endast att återges vad *föredragande departementschefen, statsrådet Aspling*, anfört. Beträffande övriga delar av propositionen får utskottet hänvisa till propositionen.

Departementschefen har anfört:

»Bekämpningsmedlen utgör en tämligen heterogen grupp av varor vilka har det gemensamt, att deras användning grundar sig på deras giftiga egenskaper. Många av medlen har trots betydande giftighet fått omfattande användning av ekonomiska skäl. Under senare år har de med bekämpningsmedlen förenade förgiftningsriskerna kommit att ägnas ett allt större intresse i den allmänna debatten. Härvid har bland annat uppmärksammats de risker, som föreligger vid bruket av s. k. betat utsäde. Enligt bekämpningsmedelsförordningen av år 1962, vilken reglerar användningen av och handeln med bekämpningsmedel, fordras tillstånd för att yrkesmässigt utföra betning med de giftigare bekämpningsmedlen, men beträffande hanteringen av det färdigbetade utsädet innehåller förordningen endast vissa bestämmelser om emballage för förvaringen av utsädet.

Vid tillkomsten av bekämpningsmedelsförordningen anförde föredragande departementschefen att, eftersom mycket giftiga kvicksilverföreningar spelar stor roll vid betning av utsäde, kunskaper, noggrannhet och ansvarskänsla måste prägla betningsverksamheten. Samma egenskaper bör enligt min mening ådagaläggas vid handhavandet av det betade utsädet. I likhet med remissorganen delar jag därför giftnämndens uppfattning, att ett oaktsamt handhavande av betat utsäde eller emballage eller redskap för sådant utsäde bör föranleda straffansvar. Med anledning av vad Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk anfört om svårigheterna att vid sådd undvika varje spill av utsäde, vill jag emellertid framhålla,

att oaktsamhet inte kan anses föreligga då spill inte förekommit i större omfattning än som även vid iakttagande av omsorg och noggrannhet är ofrånkomligt förbundet med utsädes begagnande för sitt ändamål. Oaktsamhet, vilken bedömes som ringa, skall vidare enligt uttrycklig bestämmelse i bekämpningsmedelsförordningen inte föranleda något ansvar.

Giftnämnden har föreslagit, att i 15 § första stycket bekämpningsmedelsförordningen införes ett uttryckligt förbud att använda betat utsäde annat än som utsäde. Förslaget har inte mött någon gensaga från remissorganens sida. Även om man möjligen skulle kunna anse att ett förbud som nu sagts inrymmer under den föreslagna bestämmelsen om straffansvar för oaktsamt handhavande av betat utsäde finner jag, med hänsyn till att sådant utsäde kommit till användning som foder åt djur, att ett särskilt förbud med sikte på användningen av utsädet är befogat. Att utfodra djur med betat utsäde bör bedömas som en allvarlig förseelse, bl. a. med hänsyn till de hälsorisker för människan som därigenom uppstår.

Flera remissorgan har framhållit vikten av en effektiv informationsverksamhet som ett medel i kampen mot de faror, som en omfattande användning av kemiska bekämpningsmedel innebär. Jag vill uttala min fulla anslutning härtill. De som är verksamma inom jordbruket hör genom någon lämplig form av upplysning beredas kunskap om de ändringar i bekämpningsmedelsförordningen, som nu genomföres, och dessutom mer allmänt en ökad kännedom om de med betningsmedlen förenade förgiftningsriskerna. Denna upplysningsverksamhet kan lämpligen utövas av jordbrukets upplysningsnämnd. Jag fäster också stor vikt vid de undersökningar om blåfärgning av betat utsäde, som giftnämnden berört i sin framställning, och jag skulle finna det mycket tillfredsställande, om risken för förväxling av betat utsäde med annat utsäde eller spannmål effektivt minskades.

Slutligen vill jag framhålla att de spörsmål, som nu aktualiserats i fråga om bekämpningsmedlen, endast utgör en del av ett mycket större komplex av omgivningshygieniska problem, som nutidsmänniskan ställs inför. Riskerna för uppkomsten av kroniska förgiftningstillstånd och riskerna på det genetiska området till följd av användningen av biocider är mycket svåra att bedöma. Dessa frågor är därför från allmänhygienisk utgångspunkt värda stort intresse. Giftnämnden har till uppgift att kontinuerligt ägna forskningen och utvecklingen i övrigt på området all möjlig uppmärksamhet, så att vid behov snabba och effektiva ingrepp kan göras till avvärande av hälsofara. Forskningen rörande det aktuella problemkomplexet avses dessutom komma att övervägas av en särskild utredning inom jordbruksdepartementet.»

Utskottet

Utskottet har inte något att erinra mot det framlagda förslaget och biträder alltså propositionen. I detta sammanhang vill utskottet dessutom instämma

i departementschefens uttalande om vikten av att de med användningen av bekämpningsmedlen förenade problemen uppmärksammas.

I motionerna I: 795 och II: 979 har hemställts, att riksdagen måtte uttala att giftnämnden bör utökas med representant från lantbruks- och trädgårdsnäringarna.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 43 år 1962 har utskottet anfört, att man vid prövning av giftnämndens sammansättning fick väga olika enskilda intressen att bli företrädda mot det allmänna intresset att få ett organ som icke blev otympligt och tungrott. Med hänsyn till nämndens arbetsuppgifter förutsatte utskottet, att nämnden kom att få en sådan sammansättning, att näringslivets intressen vid nämndens arbete blev tillgodosedda.

Det i motionerna framställda önskemålet synes i viss mån överensstämma med de förutsättningar som utskottet vid nämnda tillfälle uppställde. Utskottet anser visserligen motionärernas synpunkter beaktansvärda, men finner att riksdagen icke i samband med att Kungl. Maj:t begärt yttrande över förevarande författningsförslag bör uttala sig angående giftnämndens sammansättning. Utskottet kan därför icke tillstyrka motionsyrkandet.

Under hänvisning till vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

A. att riksdagen i anledning av det genom förevarande proposition, nr 139, framlagda förslaget måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört;

B. att förevarande motioner, I: 795 och II: 979, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 maj 1964

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Axel Svensson, fru Carlqvist, herrar Kaijser, Edström, fru Nilsson, herrar Dahlberg och Axel Kristiansson;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Odhe, fru Eken-dahl*, herr Bengtsson i Varberg, fru Svensson, herrar Carlsson i Huskvarna, Ringaby* och Gomér.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar Kaijser, Axel Kristiansson, Ringaby och Gomér.